

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI

7.	8. www.yandex.ru
7.	O'quv dasturi "Tarjimashunoslik va xalqaro jurnalistik" kafedrasida ishlab chiqilgan va 2021-yil <u>"27" o'ch</u> dagi <u>"1"</u> - sonli bayonomasi bilan ma'qullangan.
8.	O'quv dasturi Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Kengashining 2021 - yil <u>"1P"</u> <u>o'ch</u> dagi <u>"1"</u> - sonli bayoni bilan tasdilangan.
8.	Fan/modul uchun mas'ul:
	G.K. Nazrullayeva – Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti, Tarjimashunoslik va xalqaro jurnalistika kafedrasи o'qituvchisi
9.	Taqribzehilar:
	T.f.d. M.M.Ishoqov – Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti, "Manbashunoslik va tasavvuf germenevikasi" kafedrasи professori. T.f.n. X.T. Fayziyev – Temuriylar tarixi davlat muzeysi direktori.

SHARQSHUNOSLIKKA KIRISH FANINING
O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:	200 000 – San'at va gumanitar fanlar
Ta'lim sohasi:	230 000 – Tillar
Ta'lim yo'naliishlari:	60230200 – Tarjima nazariyasi va amaliyoti (sharg tillari bo'yicha) 61010500 – Gid hamrohligi va tarjimonlik faoliyati (sharg tillari) 60320100 – Jurnalistika: xalqaro jurnalistika (sharg tillari bilan)

haqida *tasavvur va bilinga ega bo'lishi*.

- Sharkshunoslik fanning nazariy asoslarini, tarixiy rivojlanish qonuniyatlarini, asosiy tushunchalar, siyosiy va tarixiy jarayonlarning xususiyatlarini bilish va ulardan foydalana olish *ko'nikmalariqa ega bo'lishi*;
- O'zbekistonda sharqshunoslikning rivolanish boskichlarini tahsil qilish usullarini qo'llashi, mutaxassislik muammolari bo'yicha yechimlar qabul qila olish malakasiga *ega bo'lishi kerak*.

VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:

- ma'ruzalar;
- interfaol keys-stadilar;
- seminarlar (mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar);
- guruhlarda ishlash;
- taqdimotlarni qilish;
- individual loyihiilar;
- jamaoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihiilar.

VII. Kreditiarni olish uchun talablar:

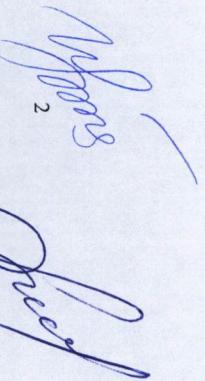
- Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarini to'la o'zlashtirish, tahlii naijalarini to g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.

Asosiy adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. – T.: O'zbekiston, 2016.
2. Абусаматов М. Востоковеди Узбекистана. – Ташкент: ЎЗМЕ, 2005. – 344 с.
3. 2007 йил Тошкент ислом маданийи пойтаки (ўзбек, рус, инглиз, араб тилилари) / Масбул мухарир: З. Исломов. – Т.: ТИУ нашириёти, 2007. – 10 б.л.
4. Xoirkas A. Markaziy Osiё xalqlari tarixiga oid mazlumotlар, Т., 1-2 кисм, 2014. -332 б.
5. Мадраимов А., Фузаилова Г. Манбашунослик: дарслик.–Т.: "Фан" 2007.–294б., 2008. – 264 б.
6. Ўзбекистон Шаркшунослири библиографияси (1949 – 2011) / Тузувчи: Алимула Ҳабибулаев. – Т., 2011.
- 7.

Axborot manbalari

1. www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi xukumat portalı.
2. www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi Qonun hujatlari ma'lumotlari milliy bazasi.
3. www.krugosvet.ru
4. www.jistedod.uz
5. www.edu.ioff.ru
6. www.rambler.ru
7. www.centrasia.ru

<p>7</p>

8.	Mutaxassislikka kirish Amally mashg'ulotlar multimedia qurulmalar bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor-o-qituvchi tomonidan o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanishi maqsadga muvofiq.	
IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar		
Mustaqil ta'lim uchun tavsya etiladigan mavzular:		
1.	A. Silvestr de Sasi	
2.	Jan-Fransua Shampolon	
3.	Anketil-Dyuperron	
4.	Edward Denisson Ross	
5.	Gari Filbi	
6.	Lourens	
7.	I.Yu.Krachkovskiy	
8.	Lev Gumilev	
9.	V.V.Bartold	
10.	Kalkuttadagi Bengaliya Osiyo Jamiyati (1784), Parijdagji Osiyo jamiyati (1822), Londondagi Qirollik Osiyo va Afrika tadqiqotlari uyushmasi (1823), Leypsigdagi Germaniya Sharqiy Jamiyati (1845)	
11.	Rossiyadagi Osiyo muzeysi	
12.	Vena shahridagi Sharq tillari akademiyasi (1754), Zamonaviy sharqshunoslik markazlari	
13.	O'zbekistonda sharqshunoslik ta'limi	
14.	O'zbekiston Respublikasida Sharq tarixi va tarixshunosligi muammolarini o'rGANISH	
15.	O'zbekistonda Sharq mamlakatlari tarixini o'rganish	
16.	O'zbekistonda sharqshunoslik ta'limi	
17.	O'zbekistonda Sharq mamlakatlari tarixini o'rganish	
18.	O'zbekistonda Sharq mamlakatlari tarixini o'rganish	
19.	O'zbekistonda Sharq mamlakatlari tarixini o'rganish	
muammolarini o'rGANISH		
20.	O'zbekiston sharqshunos – filologlari	
21.	O'zbekiston sharqshunos – tarixchilar	
22.	O'zbekiston sharqshunos – sinologlari	
23.	ShHTning xalqaro munosabatardagi o'mi	
24.	Manboshunoslik asoslari	
25.	Tarixshunoslik asoslari	
26.	Yevropadagi sharq qo'lyozmalarini tarjima qilish markazlari: Toledo tarjimachilik markazi va boshqa misollar asosida. Masaslan, "Ziji Ko'ragomiy" lotin, fransuz, ingliz, polyak, rus tilliriga tarjima qilingan va b.	
	Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlardan tayyorlash va uni taqdimat qilish tavsya etildi.	
3.	Fan o'qtitishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)	

Fan/modul turi SK 102	O'quv yili 2021-2022	Semestr 1	Hastadagi dars soatlari 2
Fan/modul kodи Majburiy	Ta'lim tilи O'zbek/rus		
1.	Fanning nomi Sharqshunoslikka kirish	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)
2.	I. Fanning mazmuni Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarga sharkshunoslik fanining rivojanishi bo'yicha bilimlarning nazary asoslarini, sharkshunoslikning asosiy tushunchalari va kategoriyalarini, O'zbekistonda sharkshunoslikning rivojanish aspektini atroficha yoritish, talabalarda bu sohada bilim, ko'nikma va malakan shakllantirish hamda ularni amaliyotda tabiq etish ko'nikmasini hosil qilishdan iborat.	30	30
I. Fanning mazmuni			
Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarga sharkshunoslik fanining rivojanishi bo'yicha bilimlarning nazary asoslarini, sharkshunoslikning asosiy tushunchalari va kategoriyalarini, O'zbekistonda sharkshunoslikning rivojanish aspektini atroficha yoritish, talabalarda bu sohada bilim, ko'nikma va malakan shakllantirish hamda ularni amaliyotda tabiq etish ko'nikmasini hosil qilishdan iborat.			
Fanning vazifasi - nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, O'zbekistondagi sharkshunoslik tarixiy hodisa va jarayonlarga uslubiy yondoshuv hamda ilmiy danyoqarashni shakllantirish, tarixiy qonunlar va kategoriyalar mazmum-mohiyatini bilish, ularga nisbatan shaxsий munosabatni shakllantirish orqali insonning hayotdagi o'mi va ahamiyatini ochib berish.			
II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)			
II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:			
I-mavzu. Kirish. "Sharqshunoslikka kirish" fanining maqsadi va vazifalari, ob'ekti, predmeti, nazarriy va uslubiy asoslari.			
"Sharqshunoslik" fanining ob'ekti va predmeti, kelib chiqish sabablari. "Sharq" tushunchasining Yevropa antik dунyosi davrlaridan boshlab ilmiy masalasi. O'rta asr Yevropa renessansi davrida "Sharq" haqidagi tushunchalar kompleksiga munosabat transformatsiyasi va g'arb sharqshunosligining ilmiy asoslari shakllana boshlashi. G'arb sharqshunoslik konsepsiyasini Rossiya sharqshunosligi va uning xususiyatlari. Rus sharqshunosligi modeli asosida sovetlar davri ittifoqdosh respublikalarda sharqshunoslik fanlarining o'ziga xos rivoj yo'llari. "Sharq" sharqshunoslik fanining ob'ekti sifatida. Sharqshunoslikning sharq xalqlari haqidagi bilimlar majmui sifatida qamroy cheksizligi uning predmeti ekani. Ya ni, sharqshunoslik bu – sharq xalqlari tarixi, iqtisodiyoti, adabiyoti, tillari, san'ati, dini, falsafasi, etnografiyasi, moddylar madaniyat va ma'naviy dunyosi, mamlakatshunosligi, jahon ilmu ma'rifiati rivojidagi o'mi va boshqalardir.			
Sharqshunoslikning nazariy uslubiy asoslari har bir o'rganilayotgan muammoning sabab, jarayon, oqibat tizimiga, kelgusi tarixiy vaziyatlariga ko'rsatgean ta'siriga to'g'ri bahoberish, hujjat, dalli isbotli holisoma yondoshuv			

asosida ilmiy xulosalar chiqarishga qaratilmoq'i lozimligi.

2-mavzu. O'zbekistonda sharqshunoslikning kelib chiqishi.

Bu masalani bugungi siyosiy respublikalar chegaralaridan turib hal qilib bo'imasligi. Markaziy Osiyo miyosida, jumladan, O'zbekiston, Tojikiston, Turkmaniston, Qozog'iston, Qirg'iziston, Uyg'uristonda o'z mamlakati (xalqi) va mintaqaga miyosidagi sharqshunoslik immlari majmuuning yagona tizim sifatida birlashdiruvchi omillari. O'zRFA, Abu Rayhon Beruniy nomidagi sharqshunoslik instituti faoliyati qirralai asosida mazkur majmu fan mohiyatini tahlii qilish.

O'rta asrlarda O'zbekiston hududida sharq tarixini o'rganishning boshlanishi. Sharqning buyuk mutafakkirlari o'z vatanlari va qo'shni davlatlar geografiyasи, tarixi va madaniyat bo'yicha qoldirgan ma'lumotlar zahirasining sharqshunoslik mohiyati. Arab, fors, arman, suryoniy tilli manbalarning sharqshunoslik mohiyati. Islom davri geografik adabiyoti hazinalarida sharq xalqlari tarixi, kundalik hayoti, madaniyati, ijtimoiy va tabiyi resurslari haqidagi ma'lumotlarning mohiyati va manbaviy ahamiyati. O'rta asr sayyohlarining asartari sharqshunoslik manbalari sifatida. Markaziy Osiyo mintaqasi xitoy yilnomalari mualliflarining qarashlarida sharqshunoslik manbalari ekani. Sharqshunoslikka bag'ishlangan ilmiy qarashlarning vujuda kelishi va rivojanishi. "Baytul hikma", "Ma'mun akademiyasi", Xorazm Ma'mun "Majisi ulamosi", G'azna ilmiy markazi sharq ilmlari markazi sifatida Abu Nasr Farobiy, Abu Rayhon Beruniy, Abu Ali ibn Sino va boshqa olimlar ilmiy meroesining ahamiyati. Markaziy Osiyo xalqlarining insoniyat sivirlizatsiyasi tarixida tutgan mavqeiyini aniqlashda Sharq allomalarining ilmiy meroesining o'mni.

3-mavzu. Yevropa, Rossiya va Sovet sharqshunosligining rivojanishi.

Yevropa, Rossiya va Sovet sharqshunosligining rivojanishi. Yevropa, Rossiyada Sharqa qiziqishning paydo bo'lishi tariki. Rossiyada sharqshunoslikning rivojanishi: amaliy va ilmiy yo'nalishlar. Diplomatika va sharqshunoslik. Sharqshunoslik harbiylar xizmatida. Sharqiy tillarni o'rganish, maxsus maktablar ochish, mutaxassislar tayyorlash to'g'risidagi farmonlar, Sankt-Peterburgda Fanlar akademiyasi, universitet va akademik gimnaziya tashkil etish to'g'risidagi qaror. Rossiya ilmiy sharqshunosligi va uning asosiy markazlari. Sankt-Peterburg universitetida Sharq tillari fakultetining ochilishi va u yerda sharqshunoslarni tayyorlash bo'yicha yagona markazning tashkil etilishi. Oktabr to'ntarishidan keyin sharqshunoslik. Tirk sharoqy tillar markaziy instituti. 1930 yilda Petrogradda SSSR Fanlar akademiyasi Sharqshunoslik institutining tashkil etilishi. Turkiston va O'zbekistonda sharqshunoslikning tashkil topishi.

4-mavzu. Ikkinchchi Jahon urushi davrida O'zbekistonda sharqshunoslikning rivojanishi

Ikkinchchi Jahon urushining O'zbekistonda sharqshunoslik rivojiga ta'siri. O'zRFA Sharqshunoslik institutining tashkil topishi. Markazning evakuatsiya qilingan mutaxassislari bilan hamkorlikda sharqshunoslikni rivojlantirishning yangi rejalar. 1944 yilda O'rta Osiyo davlat universiteti tarkibida

sharqshunoslik fakultetining tashkil etilishi.

5-mavzu. XX asrning 50-80-yillarda O'zbekiston sharqshunosligi.

XX asrning 50-80-yillarda O'zbekiston sharqshunostari. O'zbekistonda sharqshunoslikni rivojlantirish, o'qituvchilar, yordamchilar va tarjimonlar tayyorlash. Qadimgi yozma manba'larni o'rganish. Yaqn Sharq mamlakatlariidan o'qituvchilarni taklif qilish.

6-mavzu. Mustaqililik yillarda O'zbekiston sharqshunosligi

O'zbekiston Respublikasi mustaqiligining e'lon qilinishi va o'zbek sharqshunostari oldida turgan muhim vazifalar 1991 yil 15 iyulda O'zbekiston Respublikasining birinchi Prezidenti tashabbusi bilan Toshkent davlat sharqshunoslik institutining tashkil etilishi. 1991-2016 yillarda sharqshunoslikning o'sishi va rivojanishi. Institutda 30 dan ortiq bo'limlar faoliyat ko'rsatmoqda. Sharqshunos kadrlar tayorlash masalalari.

7-mavzu. XXI asr boshi O'zbekiston sharqshunosligi rivojida yangi bosqich

Yangi O'zbekiston rivojanish va taraqqiyot strategiyalariga muvofiq oily ta'ilim tizimida keng qamrovli isloholarning amalga osinrilishi. Sharqshunoslik sohasida ilm va ta'liming yangi rejalar. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 24 maydag'i "Qadimiy yozma manbalarni saqlash, tadqiq va targ'ib qilish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirarti to'g'risida"gi PQ-2995-soni qatoriga muvofiq xalqimizning qadimiy boy tarixi va boy madaniyatini tikelash, buyuk allomalarimiz, buyuk bobolaramizning, aziz aviyolarimizdan qolgan boy tarixiy, ilmiy, diniy va ma'naviy-intelлектual meroesimizni saqlash, ilmiy tahlil qilish, uning mazmun-mohiyati va ahamiyatini talabalarga har tomonlana churur o'rgatish, omma orasida targ'ib etish. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 16-apreldagi "Sharqshunoslik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish va ilmiy salohiyatni oshirish chora-tadbirarti to'g'risida" PQ-4680-son qatoriga muvofiq Toshkent davlat sharqshunoslik instituti negizida Toshkent davlat sharqshunoslik universitetining tashkil etilishi.

III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

1. Amaliy maslah'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:
 1. Kirish. "Sharqshunoslikka kirish" fanning maqsad va vazifalari, ob'ekti va predmeti, nazarri va uslubiy asoslari
 2. O'zbekistonda sharqshunoslikning kelib chiqishi.
 3. Ikkinchchi Jahon urushi davrida O'zbekistonda sharqshunoslikning rivojanishi
 4. XX asrning 50-80-yillarda O'zbekiston sharqshunosligi.
 5. XX asrning 70-80-yillarda O'zbekiston sharqshunosligi.
 6. Mustaqililik yillarda O'zbekiston sharqshunosligi.
 7. XXI asr boshlari O'zbekistonda sharqshunoslik rivojida yangi bosqich